

1001-8.TK 148.2022

SK 98/22

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku ze skargą konstytucyjną P

o zbadanie zgodności art. 222 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 18 zdanie drugie i w związku z art. 134 ust. 1a ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2022 r., poz. 1520 ze zm.) z art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- na podstawie art. 42 pkt 7 i art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393) –

przedstawiam następujące stanowisko:

postępowanie w tej sprawie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym – wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia.

UZASADNIENIE

Skargę konstytucyjną złożono w związku z następującym stanem faktycznym.

Spółka akcyjna N. wykonywała na rzecz Skarbu Państwa – R G inwestycję na podstawie umowy z dnia października 2012 r. Oświadczeniem z dnia czerwca 2017 r. inwestor (Skarb Państwa – R) odstąpił od tej umowy oraz obciążył wykonawcę karą umowną w wysokości zł. Inwestor zaspokoił się częściowo przez potrącenie z wynagrodzenia wykonawcy, natomiast pozostałej części wierzytelności (kwoty zł) dochodzi w postępowaniu upadłościowym dot. wykonawcy.

W związku z wejściem w życie, z dniem 1 stycznia 2018 r., ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r., poz. 1478 ze zm.: dalej: „Prawo wodne”) w miejsce Skarbu Państwa – R G wstąpiło – *ex lege* i na zasadzie sukcesji generalnej – P (dalej: „W”).

W dniu kwietnia 2018 r. Sąd Rejonowy w G ogłosił upadłość likwidacyjną spółki akcyjnej N.

Postanowieniem z dnia października 2019 r., sygn. , sędzia-komisarz uznał karę umowną za bezskuteczną wobec masy upadłościowej. Orzeczenie to zostało utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Rejonowego w G z dnia lutego 2020 r., sygn. .

Postanowieniem z dnia maja 2020 r., sygn. , sędzia-komisarz wskazał, że Skarżący – P – jest zobowiązany do zapłaty na rzecz masy upadłości kwoty zł.

Skarżący złożył na to postanowienie zażalenie, które zostało oddalone postanowieniem Sądu Rejonowego w G z listopada 2020 r., sygn. wskazanym przez Skarżącego jako ostateczne orzeczenie o jego konstytucyjnych prawach. Zostało ono wydane – jak stwierdził Skarżący – na podstawie przepisów art. 222 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 18 zdanie drugie i w związku z art. 134 ust. 1a ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2022 r., poz. 1520 ze zm.; dalej: „Prawo upadłościowe”). Z treści tych przepisów wynika, że w stosunku do orzeczeń sędziego-komisarza sądem odwoławczym jest sąd upadłościowy, a zatem „w strukturze tego samego sądu, a nawet wydziału funkcjonuje sąd dwuinstancyjny” (skarga konstytucyjna, s. 4). Zdaniem Skarżącego, rozwiązanie to pozbawiło Go prawa do rozpoznania jego zażalenia przez bezstronny sąd drugiej instancji. Skarżący podkreślił, że rozwiązanie wynikające z zakwestionowanych przepisów narusza zasadę bezstronności sądu, gdyż – jak podkreślił – „[w] przypadku gdy osoby orzekające w obu instancjach pracują w jednym wydziale sądowym, to jest oczywistym, że pozostają ze sobą w relacjach towarzysko-pracowniczych, które niestety mogą mieć wpływ na treść orzeczeń kontrolnych drugiej instancji” (skarga konstytucyjna, s. 4). W przytoczonych tezach skargi konstytucyjnej zamyka się w istocie cała argumentacja Skarżącego na poparcie zarzutu naruszenia przez zaskarżone przepisy wzorów kontroli z art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 176 ust. 1 Konstytucji. W piśmie z 7 lutego 2022 r. (data nadania w placówce pocztowej; samo pismo opatrzone jest oczywiście błędną datą „20 maja 2021 r.”), uzupełniającym braki formalne skargi konstytucyjnej, argumentacja ta została poszerzona w niewielkim jedynie stopniu: przez stwierdzenie, że „sporne postanowienie Sędziego Komisarza (chodzi o postanowienie z dnia maja 2020 r. – przyp. wł.) nie ma charakteru wypadkowego w postępowaniu upadłościowym, a ma moc tytułu wykonawczego, podlegającego egzekucji komorniczej” (w skarżdzie nie wskazano jednak znaczenia tej konstatacji w kontekście przedstawionych

wzorców kontroli konstytucyjności), oraz – że konstytucyjna zasada dwuinstancyjności postępowania zakłada powierzenie rozpoznania sprawy w drugiej instancji sądowi wyższego szczebla.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Trybunału Konstytucyjnego, nadanie skardze konstytucyjnej dalszego biegu nie przesądza o spełnieniu formalno-prawnych przesłanek dopuszczalności orzekania w danej sprawie. Trybunał Konstytucyjny jest bowiem obowiązany do badania, na każdym etapie postępowania, czy nie zachodzi ujemna przesłanka wydania wyroku, skutkująca obligatoryjnym umorzeniem postępowania (*vide* – wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 września 2014 r., sygn. SK 22/13, OTK ZU nr 8/A/2014, poz. 96 oraz postanowienia Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 18 czerwca 2013 r., sygn. SK 1/12, OTK ZU nr 5/A/2013, poz. 70; z dnia 26 maja 2015 r., sygn. SK 6/13, OTK ZU nr 5/A/2015, poz. 76; z dnia 20 czerwca 2023 r., sygn. SK 61/19, OTK ZU z 2023 r., seria A, poz. 55 i z dnia 18 lipca 2023 r., sygn. SK 129/20, OTK ZU z 2023 r., seria A, poz. 68).

W pierwszej kolejności wyjaśnienia wymaga kwestia legitymacji skargowej Skarżącego.

Zgodnie z art. _____ „W _____ są państwową osobą prawną w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, z późn. zm.)”, w skład której wchodzi jednostki organizacyjne – m.in. Krajowy Zarząd _____ z siedzibą w W _____ oraz regionalne zarządy _____ Zadania W _____ określa _____, rozstrzygając zarazem, które z tych zadań wykonuje Krajowy Zarząd _____, a które regionalne zarządy _____ W zamkniętym katalogu wymieniono _____

wyłącznie zadania o charakterze publicznoprawnym, w tym m.in. ochronę ludności i mienia przed powodziami i suszą czy zapewnienie ludności, przemysłowi i rolnictwu odpowiedniej ilości i jakości wody. Są wśród nich także kompetencje z zakresu administracji. Zgodnie z art.

, Prezes W oraz dyrektorzy regionalnych zarządów W są organami właściwymi w sprawach gospodarowania wodami, a do postępowania przed tymi organami stosuje się przepisy k.p.a. W i regionalne zarządy prowadzą zaś sprawy administracyjne, w których Prezes W lub dyrektorzy regionalnych zarządów są organami właściwymi.

Zgodnie z art. , W wykonują prawa właścicielskie w stosunku do stanowiących własność Skarbu Państwa śródlądowych wód płynących oraz wód podziemnych, jak również w stosunku do nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa, znajdujących się w obrębie działki ewidencyjnej, która obejmuje także śródlądowe wody płynące będące własnością Skarbu Państwa. W reprezentują też Skarb Państwa, a także dokonują czynności prawnych (w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa) w stosunku do wód i nieruchomości, o których mowa w art.

(). Organ W – Prezes W kieruje działalnością W i reprezentuje je na zewnątrz, w tym dokonuje wszelkich czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych W . Prezes W może udzielać pełnomocnictw pracownikom W

Art. upoważnia też W do wykonywania działalności gospodarczej, polegającej na realizowaniu działań w zakresie gospodarki wodnej obejmujących m.in. projektowanie, wykonywanie, utrzymywanie i eksploatację urządzeń wodnych.

W prowadzą samodzielną gospodarkę finansową, pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych przychodów koszty finansowania zadań określonych w przepisach ustawy oraz koszty działalności (). Przychodami W są – zgodnie z art. – przede wszystkim wpływy z różnego rodzaju opłat o charakterze publicznym (opłaty legalizacyjne i z tytułu opłat za usługi wodne oraz udzielenia zgody wodnoprawnej), należności za korzystanie z mienia Skarbu Państwa, darowizny, zapisy oraz przychody z tytułu działalności gospodarczej. Ponadto, przychodami W mogą być środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, dotacje z budżetu państwa i dotacje przedmiotowe z budżetu państwa przeznaczone na dofinansowanie działalności bieżącej ().

Przez zawarte w art. odesłanie do art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, W należy zaklasyfikować do kategorii państwowych osób prawnych utworzonych na podstawie ustawy w celu wykonywania zadań publicznych. Zgodnie z art.

, minister właściwy do spraw gospodarki wodnej koordynuje realizację zadań publicznych w gospodarce wodnej, w szczególności wydaje Prezesowi W wytyczne i polecenia dotyczące sposobu realizacji zadań.

, zastąpiwszy uprzednio obowiązującą ustawę z dnia (), zmieniło strukturę prawno-organizacyjną organów administracji publicznej właściwej w sprawach gospodarowania wodami przez zniesienie dotychczasowego organu – Prezesa Krajowego Zarządu i przekształcenie urzędu obsługującego ten organ w jednostkę organizacyjną państwowej osoby prawnej – W Z dniem wejścia w życie W stały się stroną umów dotyczących przedsięwzięć inwestycyjnych na wodach publicznych będących własnością Skarbu Państwa.

Na tle powyższego, skrótowego przedstawienia charakteru prawnego państwowej osoby prawnej W i jej struktury organizacyjnej, wyjaśnienia wymaga – jeszcze przed analizą zagadnienia zdolności skargowej – kwestia precyzyjnej identyfikacji (a tym samym – określenia) samego skarżącego. Skarga konstytucyjna, sporządzona przez adwokata, jako skarżącego wskazuje „P Zarząd w G”. Z przedstawionego w skardze stanu faktycznego wynika, że wierzytelność (kara umowna) od spółki akcyjnej N., wynikająca z umowy z dnia października 2012 r., przysługiwała Skarbowi Państwa. Skarb Państwa – Regionalny Zarząd G odstąpił od wskazanej umowy i obciążył wykonawcę karą umowną. W skardze konstytucyjnej wskazano, że „[w] związku z wejściem w życie 01.01.2018 r. nowego prawa (...) ex lege i na zasadzie sukcesji generalnej w miejsce dotychczasowego Skarbu Państwa RZ (Regionalny Zarząd .) G wstąpiło nowo utworzone P (bez wskazania jednostki organizacyjnej tej osoby prawnej – przyp. wł.)”. Również w postanowieniach: sędziego-komisarza z dnia maja 2020 r. i Sądu Rejonowego w G z dnia listopada 2020 r. wierzyciela – stronę postępowania upadłościowego – oznaczono jako „P (w postanowieniu z dnia listopada 2020 r. – wraz z dopełnieniem „z siedzibą w W”), jednak bez dookreślenia „Regionalny Zarząd G”. Należy w tym miejscu dodatkowo zaznaczyć, iż adwokatowi sporządzającemu przedmiotową skargę konstytucyjną w imieniu skarżącego pełnomocnictwa do działania „za P – Regionalny Zarząd w G” udzielił Dyrektor Regionalnego Zarządu w G, który jednak sam działał wyłącznie jako pełnomocnik Prezesa P upoważniony m.in. do działania w imieniu i na rzecz Prezesa W i do dokonywania

wszelkich czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych W na obszarze Regionalnego Zarządu w G , w szczególności w celu realizacji inwestycji w gospodarce wodnej, oraz reprezentowania W na tym obszarze, w sprawach związanych z działalnością tej jednostki organizacyjnej, i dokonywania wszelkich czynności, w tym przed sądami powszechnymi oraz administracyjnymi, przed Sądem Najwyższym, przed Naczelnym Sądem Administracyjnym oraz innymi organami orzekającymi i egzekucyjnymi. W tym kontekście konieczne jest więc uściślenie, iż faktycznym skarżącym w sprawie przedmiotowej skargi konstytucyjnej jest P

Tylko osoba prawna – W a niej jej jednostka organizacyjna (Regionalny Zarząd może być – ewentualnie i na gruncie stanu faktycznego przedmiotowej sprawy – podmiotem praw konstytucyjnych, których ochronie służy skarga konstytucyjna. Wniosek ten znajduje zresztą pełne uzasadnienie w treści art. , zgodnie z którym z dniem wejścia w życie Prawa W stają się stroną umów dotyczących przedsięwzięć inwestycyjnych na wodach publicznych będących własnością Skarbu Państwa, realizowanych dotychczas przez regionalne zarządy gospodarki wodnej.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji, „[k]ażdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji”.

Kwestia zdolności skargowej podmiotów realizujących funkcje władzy publicznej, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów wykonujących władztwo publiczne, a także podmiotów gospodarczych (w tym spółek prawa handlo-

wego), w których Skarb Państwa posiada udziały (akcje), była przedmiotem licznych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (*vide* – postanowienia: z dnia 3 kwietnia 2001 r., sygn. Ts 148/00, OTK ZU nr 3/2001, poz. 73; z dnia 26 października 2001 r., sygn. Ts 72/01, OTK ZU nr 8/2001, poz. 298; z dnia 11 grudnia 2002 r., sygn. Ts 116/02, OTK ZU nr 2/B/2003, poz. 104; z dnia 10 maja 2005 r., sygn. Ts 204/04, OTK ZU nr 6/B/2005, poz. 238 i z dnia 1 lipca 2008 r., sygn. Ts 93/08, OTK ZU nr 4/B/2009, poz. 278), prowadzących do kształtowania się linii orzeczniczej podsumowanej początkowo, wydanym w pełnym składzie Trybunału Konstytucyjnego, postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2011 r., sygn. SK 21/07 (OTK ZU nr 3/A/2011, poz. 28). W rozstrzygnięciu tym Trybunał podkreślił, że z zawartego w art. 79 ust. 1 Konstytucji sformułowania „każdy (...) ma prawo (...) wnieść skargę” nie wynika, iż krąg podmiotów uprawnionych do wniesienia skargi konstytucyjnej jest nieograniczony. Bez wątplenia prawo do wniesienia skargi konstytucyjnej mają osoby fizyczne, jako główni adresaci praw i wolności konstytucyjnych. Trybunał uznał też zdolność skargową osób prawnych, choć decyduje o tym nie tyle samo posiadanie osobowości prawnej, lecz potrzeba intensyfikacji ochrony jednostek tworzących taką osobę lub korzystających z jej działalności. Mając na uwadze to, że istotą skargi konstytucyjnej jest ochrona praw i wolności konstytucyjnych zabezpieczających jednostkę przed nadmierną ingerencją władzy publicznej Trybunał uznał, że podmioty realizujące funkcje władzy publicznej nie są adresatami uprawnień wynikających z poszczególnych praw konstytucyjnych, lecz adresatami obowiązków związanych z realizacją tych praw. Rozszerzenie zakresu podmiotowego praw konstytucyjnych na wskazane wyżej podmioty prowadziłoby do utożsamienia podmiotów ingerujących w te prawa z ich nosicielami. Bardziej złożona jest – zdaniem Trybunału – ocena zdolności skargowej publicznych podmiotów gospodarczych. Nawiązując do swych wcześniejszych wypowiedzi (*vide* – m.in. postanowienia z dnia 20 grudnia 2007 r., sygn. SK 67/05, OTK ZU nr 11/A/2007, poz. 168 i z dnia 8 kwietnia 2008 r.,

sygn. SK 80/06, OTK ZU nr 3/A/2008, poz. 51), Trybunał wskazał na dwa kryteria decydujące o charakterze danego podmiotu: majątkowe (za publiczny podmiot gospodarczy należy uznać podmiot, który prowadzi działalność gospodarczą opartą na majątku publicznym, w szczególności zaś jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, przedsiębiorstwo państwowe i jednostkę samorządu terytorialnego) oraz funkcjonalne (publicznym podmiotem gospodarczym jest podmiot prowadzący działalność gospodarczą, bez względu na sposób działania oraz formę organizacyjno-prawną, w szczególności spółka handlowa czy przedsiębiorstwo państwowe, na którego działalność organ publiczny wywiera decydujący wpływ, niezależnie od wpływu wywieranego na dany podmiot gospodarczy przez inne podmioty, przy czym o decydującym wpływie władz publicznych na dany podmiot można mówić w szczególności wtedy, gdy władze te – pośrednio lub bezpośrednio – posiadają większą część kapitału przedsiębiorstwa lub kontrolują większość głosów przypadających na akcje wyemitowane przez przedsiębiorstwo, lub mogą mianować więcej niż połowę członków organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego przedsiębiorstwa, a także jeżeli posiadają inne uprawnienia wynikające z przepisów szczególnych, dzięki którym mogą wpływać na faktyczne funkcjonowanie danego podmiotu). Istotne w tym zakresie jest to, że dany podmiot nie posiada autonomii gospodarczej w stosunku do organów szeroko rozumianego państwa. W powołanym postanowieniu Trybunał podkreślił, że o zdolności skargowej nie może decydować kryterium czysto formalne, tj. umiejscowienie danego podmiotu w określonym systemie organów władzy publicznej, bowiem wykonywanie zadań publicznych przez państwo odbywa się zarówno w sferze *imperium*, jak i w sferze *dominium*. Trybunał Konstytucyjny zaakcentował zarazem, że „Trybunał *a casu ad casum* ocenia, czy dany podmiot spełnia warunki uznania go za publiczny podmiot gospodarczy, a tym samym przesądza, czy posiada on legitymację do złożenia skargi konstytucyjnej. Oceniając zdolność skargową w każdym konkretnym wypadku, Trybunał bada, czy spełnione zostało kryterium majątkowe oraz funkcjonalne uznania danego podmiotu

za publiczny podmiot gospodarczy, stosownie do założeń przedstawionych wyżej” (*op. cit.*). Pogląd przedstawiony w postanowieniu z dnia 6 kwietnia 2011 r., sygn. SK 21/07 Trybunał podtrzymał m.in. w postanowieniach: z dnia 7 lutego 2012 r., sygn. Ts 192/11, OTK ZU nr 2/B/2012, poz. 222 i z dnia 15 maja 2012 r., sygn. Ts 37/11, OTK ZU nr 4/B/2014, poz. 259).

Do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 kwietnia 2011 r., sygn. SK 21/07, złożono kilka zdań odrębnych, w których m.in. zakwestionowano przyjęte w nim kryteria kwalifikacji podmiotów gospodarczych jako publiczne oraz wiążące się z tym generalne założenie o braku legitymacji skargowej publicznych podmiotów gospodarczych. Przedstawiono w szczególności pogląd, nawiązujący do dwóch, odrębnych sfer działania państwa (*imperium* i *dominium*), że nieuzasadnione jest wykluczenie zdolności skargowej państwowych i samorządowych podmiotów prawnych działających w sferze *dominium* (zdanie odrębne sędzi Trybunału Konstytucyjnego S. Wronkowskiej-Jaśkiewicz). Wątpliwości te do pewnego stopnia zbieżne są z poglądem Trybunału Konstytucyjnego przedstawionym w, wydanym w pełnym składzie Trybunału, postanowieniu z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. Ts 13/12 (OTK ZU nr 11/B/2014, poz. 833), które wyraża obecnie dominujące stanowisko polskiego Sądu Konstytucyjnego co do zdolności skargowej podmiotów publicznych, w tym publicznych podmiotów gospodarczych. Potwierdzono w nim, że podmioty sprawujące władzę publiczną nie mają legitymacji czynnej do wniesienia skargi konstytucyjnej, gdyż instrument ten jest ze swej istoty środkiem prawnym chroniącym osoby fizyczne przed ingerencją władzy publicznej w ich konstytucyjnie chronione prawa i wolności. W orzeczeniu tym uznano też, że publiczne podmioty gospodarcze – co do zasady – nie mogą być traktowane jako beneficjenci praw i wolności konstytucyjnych. W konsekwencji nie mają legitymacji czynnej do wniesienia skargi konstytucyjnej, gdy: po pierwsze – działają jako podmioty posiadające atrybuty władzy państwowej, po drugie – kwestionowany akt dotyczy ich właśnie za względu na ich

charakter, jako podmiotów realizujących zadania publiczne. Publiczne podmioty gospodarcze mogą jednak korzystać z praw konstytucyjnych i związanych z nimi środków ochrony, ale tylko wówczas, gdy znajdują się w takiej samej sytuacji jak osoby fizyczne i inne osoby prawne, a kwestionowany przez nie akt prawny dotyczy ich na zasadach identycznych z zasadami, na jakich dotyczy tych właśnie podmiotów. W tych sytuacjach publiczne podmioty gospodarcze mogą mieć legitymację czynną do wniesienia skargi konstytucyjnej, ponieważ pozostają w takim samym stosunku podległości względem określonego organu władzy publicznej, jak ma to miejsce w wypadku innych („niepublicznych”) osób prawnych. Ta możliwość bycia uznanym za podmiot konstytucyjnych wolności lub praw i – co za tym idzie – inicjatorem kontroli konstytucyjnej w trybie skargowym, każdorazowo podlega jednak weryfikacji Trybunału, który dokonuje oceny, czy konkretny podmiot jest beneficjentem prawa, którego naruszenie zarzuca. Poza sporem pozostaje – zdaniem Trybunału – jedynie stwierdzenie, że publiczne podmioty gospodarcze nie korzystają z ochrony skargowej w zakresie, w jakim przysługują im kompetencje do władczego kształtowania pozycji prawnej innych podmiotów. Kierując się wskazanymi zasadami, Trybunał orzekał m.in. w postanowieniach: z dnia 5 sierpnia 2014 r., sygn. Ts 37/11, OTK ZU nr 4/B/2014, poz. 260; z dnia 23 grudnia 2015 r., sygn. Ts 308/15, OTK ZU nr 6/B/2015, poz. 739; z dnia 22 marca 2016 r., sygn. SK 35/14, OTK ZU z 2016 r., seria A, poz. 3; z dnia 8 lipca 2016 r., sygn. Ts 343/16, OTK ZU z 2016 r., seria B, poz. 451; z dnia 14 marca 2017 r., sygn. SK 42/14, OTK ZU z 2017 r., seria A, poz. 15; z dnia 21 października 2021 r., sygn. Ts 147/21, OTK ZU z 2022 r., seria B, poz. 3; z dnia 27 października 2021 r., sygn. SK 40/20, OTK ZU z 2022 r., seria A, poz. 8 i z dnia 9 listopada 2022 r., sygn. Ts 60/19, OTK ZU z 2023 r., seria B, poz. 61).

Marginesowo zaznaczyć też trzeba, że ostatnio pojawił się odosobniony i bardzo radykalny – nie tylko na tle dotychczasowego dorobku orzeczniczego

polskiego Sądu Konstytucyjnego co do zdolności skargowej podmiotów publicznych, ale także na tle stanowiska Trybunału w przedmiocie legitymacji do wniesienia skargi konstytucyjnej przez osoby prawne (także „prywatne”) – pogląd, wedle którego „w sytuacji podmiotów zbiorowych, w tym osób prawnych, za jedynych uprawnionych do wniesienia skargi konstytucyjnej można by uznać osoby fizyczne, będące właścicielami akcji, udziałów, wkładów itp. indywidualnych tytułów prawnych. I tylko takie osoby mogłyby w zgodzie z Konstytucją – o ile udowodnią, że ostateczne decyzje podjęte wobec tych podmiotów zbiorowych, w których posiadają tytuły prawne, naruszają ich wolności i prawa konstytucyjne – wnieść skargę konstytucyjną” (postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 lipca 2023 r., sygn. SK 78/19, OTK ZU z 2023 r., seria A, poz. 69).

W świetle przedstawionej charakterystyki statusu prawnego Skarżącego jako państwowej osoby prawnej, możliwość wywiedzenia skargi konstytucyjnej przez W należałoby wyłączyć w wypadku przyjęcia stanowisk Trybunału Konstytucyjnego przedstawionych w postanowieniach z dnia 6 kwietnia 2011 r., sygn. SK 21/07 i z dnia 4 lipca 2023 r., sygn. SK 78/19. Na gruncie dominujących obecnie w orzecznictwie Trybunału poglądów wyrażonych najpełniej w postanowieniu z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. Ts 13/12, legitymacji W

nie należy natomiast *a priori* wyłączyć, jednak kwestia ta powinna podlegać pogłębionej analizie i weryfikacji na tle stanu faktycznego, leżącego u podstaw wywiedzionej skargi konstytucyjnej, oraz powołanych wzorców kontroli, w celu ustalenia, czy podmiot ten jest beneficjentem prawa, którego naruszenie zarzuca. Rządząca postępowaniem przed Trybunałem Konstytucyjnym zasada skargowości na skarżącego nakłada przy tym obowiązek wykazania, iż przysługuje mu prawo wniesienia skargi konstytucyjnej, co w przypadku skarżącego będącego podmiotem publicznym oznacza konieczność szczególnie pogłębionego uzasadnienia, gdyż – co należy przypomnieć – nawet w świetle postanowienia z dnia grudnia 2013 r. możliwość uznania legitymacji skargowej podmiotu

publicznego traktowana jest jako wyjątek, obwarowany wymogiem spełnienia określonych warunków. Z tego zapewne powodu zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 grudnia 2021 r. wezwano Skarżącego do wykazania, że jest podmiotem uprawnionym na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji do wniesienia skargi konstytucyjnej, w tym zwłaszcza, że przysługują mu prawa i wolności, których naruszenie zarzuca w *petitum* złożonej skargi. W piśmie z dnia 7 lutego 2022 r. Skarżący wyjaśnił, że „jest podmiotowo legitymowany do wniesienia skargi konstytucyjnej, albowiem ma osobowość prawną i w tym przypadku nie wykonywał funkcji władzy publicznej (...) [oraz], że podstawą jego skargi konstytucyjnej jest naruszenie publicznego prawa podmiotowego, jakim jest prawo do rozpoznania jego zażalenia przez bezstronny sąd drugiej instancji i w takim przypadku przysługuje mu prawo określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji”. Przedstawione przez Skarżącego lakoniczne stwierdzenia nie zawierają w istocie odpowiedzi na wątpliwości sygnalizowane w zarządzeniu sędziego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 grudnia 2021 r. Skarżący podkreślił bowiem jedynie Jego status jako osoby prawnej, wywodząc – jak należy przypuszczać – że sam ten fakt przesądza o Jego zdolności skargowej. Brak jest natomiast jakiegokolwiek argumentacji dowodzącej, że Skarżący jest beneficjentem konstytucyjnych praw, których naruszenie zarzucił zaskarżonej regulacji.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego od dawna ugruntowane jest stanowisko, że osoba prawna posiada zdolność do wniesienia skargi konstytucyjnej, z uwzględnieniem wszakże, iż z katalogu wolności i praw konstytucyjnych tylko część z nich odnosi się do podmiotów zbiorowych (tj. gdy istnieje odpowiedniość między charakterem podmiotu i charakterem prawa, na które ten podmiot się powołuje), oraz że „przyznanie tej zdolności podyktowane jest nie tyle zamiarem wzmocnienia pozycji osób prawnych, co dążeniem do intensyfikacji ochrony jednostek, które bądź to tworzą osobę prawną (w przypadku osób prawnych typu korporacyjnego), bądź to korzystają z jej działalności (w przypadku

osób prawnych typu zakładowego)” [wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 czerwca 1999 r., sygn. SK 12/98, OTK ZU nr 5/1999, poz. 96]. Stanowisko to w przypadku „prywatnych” osób prawnych wydaje się oczywiste i jest nadal bez zastrzeżeń przyjmowane przez Trybunał Konstytucyjny (postanowienie z dnia 4 lipca 2023 r., sygn. SK 78/19, ma w tym kontekście charakter zupełnie wyjątkowy). Jego zastosowanie w odniesieniu do państwowych osób prawnych napotyka jednak wciąż na trudności, których bynajmniej nie eliminuje stanowisko wyrażone w tej mierze w powołanym wcześniej postanowieniu z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. Ts 13/12. Już w zdaniach odrębnych do tego postanowienia zwrócono uwagę na kilka kwestii. Po pierwsze, podkreślono, że przyjęcie kryterium funkcjonalnego – rozumianego jako przysługiwanie podmiotowi konstytucyjnego prawa lub wolności – jest niewystarczające dla rozstrzygnięcia o legitymacji czynnej. Art. 79 ust. 1 Konstytucji, normatywna podstawa legitymacji skargowej, posługuje się pojęciem „każdy”, jednak błędne jest – zwłaszcza w kontekście prawa do sądu – definiowanie tego pojęcia przez pryzmat tego, kto może mieć zdolność sądową (*vide* – sędzia M. Granat, zdanie odrębne do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. Ts 13/12). Po drugie, wskazano, że stanowisko przedstawione w powołanym postanowieniu z dnia 18 grudnia 2013 r. oznacza pośrednio aprobatę dla możliwości obejścia niekwestionowanej dotąd zasady, że mienie publiczne (w szerokim znaczeniu tego słowa, tj. mienie Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych i mienie komunalne) nie podlega ochronie za pomocą skargi konstytucyjnej (*vide* – W. Hermeliński, zdanie odrębne do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. Ts 13/12). Po trzecie, akcentując powszechnie aprobowany pogląd, że skarga konstytucyjna nie jest środkiem ochrony interesów ekonomicznych państwowych lub komunalnych osób prawnych względem państwa, oraz że celem tego mechanizmu jest ochrona jednostek przed działalnością szeroko rozumianego państwa, to organy tegoż państwa – nie będąc same podmiotami konstytucyjnych wolności i praw – jedynie wyjątkowo mogłyby kreować

podmioty prawa występujące w obrocie, którym przysługiwałyby wolności lub prawa podmiotowe zagwarantowane w Konstytucji (*nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse haberet*), dochodzone następnie przed Trybunałem Konstytucyjnym w drodze skargi konstytucyjnej (*vide* – M. Zubik, zdanie odrębne do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. Ts 13/12). Również w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego aplikacja, w konkretnym stanie faktycznym, stanowiska zawartego w postanowieniu z dnia 18 grudnia 2013 r. nie zawsze jest zwieńczona pozytywną weryfikacją tezy o zdolności skargowej podmiotów publicznych. W kontekście okoliczności faktycznych przedmiotowej sprawy warto w szczególności przywołać twierdzenia zawarte w postanowieniu Trybunału z dnia 3 listopada 2015 r., sygn. Ts 362/14. W orzeczeniu tym wyrażono m.in. pogląd, iż przy ocenie zdolności skargowej podmiotu publicznego „[n]ie bez znaczenia jest też możliwość finansowania spoczywającego na skarżącej obowiązku wprost ze środków publicznych (...). Trybunał zwraca uwagę na to, że skarżącej został przekazany majątek państwowy do realizacji ustawowo określonych celów jej działalności, tj. zarządzania liniami kolejowymi (zob. art. 15 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego «Polskie Koleje Państwowe», Dz. U. z 2014 r. poz. 1160, ze zm.). To, że państwo posługuje się spółką (a zatem odrębnym podmiotem cywilnoprawnym) do realizacji określonych celów, nie oznacza jeszcze tego, iż spółka ta może korzystać z ochrony skargowej” (OTK ZU nr 5/B/2015 r., poz. 654).

Przenosząc zawarte w powołanym orzeczeniu spostrzeżenia na grunt okoliczności przedmiotowej sprawy, należy przede wszystkim podkreślić, iż wykreowanie państwowej osoby prawnej W jest wyrazem przyjęcia przez ustawodawcę odmiennej niż dotychczasowa (przewidująca funkcjonowanie Prezesa Krajowego Zarządu jako centralnego organu admini-

stracji rządowej właściwego w sprawach gospodarowania wodami, a w szczególności w sprawach zarządzania wodami oraz korzystania z wód, i dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej jako organów administracji rządowej niezespolonej właściwych w sprawach gospodarowania wodami w regionie wodnym) koncepcji w zakresie struktury prawno-organizacyjnej organów w zakresie gospodarki wodnej, czemu towarzyszyła zdecydowanie negatywna ocena poprzedniego modelu. Nie zapewniał on – zdaniem projektodawcy – terminowości, rzetelności i efektywności procesów inwestycyjnych (*vide* – uzasadnienie rządowego projektu ustawy – Prawo z projektami aktów wykonawczych, druk). System ten utrudniał też „ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej możliwość efektywnej i skutecznej interwencji w przypadkach tego wymagających ze względu na realizację polityki Rady Ministrów w obszarze gospodarki wodnej oraz działalności inwestycyjnej w gospodarce wodnej. Dyrektor regionalnego zarządu wykonuje kompetencje zarówno na płaszczyźnie administracyjnej (stanowienie prawa miejscowego, wydawanie pozwoleń wodnoprawnych), jak i na płaszczyźnie zarządzania majątkiem Skarbu Państwa oraz prowadzi kluczowe procesy inwestycyjne w obszarze gospodarki wodnej. Połączenie w jednym organie dwóch rodzajów kompetencji o zupełnie odmiennym charakterze niekorzystnie oddziałuje na efektywność, skuteczność oraz terminowość działań podejmowanych w ich zakresie” (*ibidem*, s. 4). W świetle tych deklaracji utworzenie Wód Polskich jako państwowej osoby prawnej, wyodrębnionej organizacyjnie od Skarbu Państwa, jawi się jako, podyktowane wyłącznie względami pragmatycznymi, rozwiązanie polegające przede wszystkim na powierzeniu W kompetencji (zwłaszcza w zakresie zarządzania mieniem państwowym), dotychczas wykonywanych przez Prezesa Krajowego Zarządu i dyrektorów regionalnych. Jak wskazał w jednym z orzeczeń Wojewódzki Sąd Administracyjny w W „P jest nowym podmiotem, który powstał w miejsce dotychczasowych organów wodnych i przejął ich kompetencje i obowiązki (...). P

zgodnie z art. 239 ust. 1 ustawy są państwową osobą prawną, która w zakresie określonym ustawami wykonuje władzę publiczną. W zakresie wynikającym z art. 528 ustawy W reprezentują Skarb Państwa, co stanowi odstępstwo od zasady, że jest on reprezentowany – zarówno na płaszczyźnie materialnoprawnej, jak i procesowej – przez organy państwowych jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (*stationes fisci*). Jak wskazał Sąd Najwyższy, odstępstwo to jest dopuszczalne, możliwość wykonywania reprezentacji Skarbu Państwa przez odrębne podmioty w rozumieniu prawa cywilnego została bowiem przewidziana w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1302). PGW W przejęły zadania, zobowiązania, inwestycje dotychczasowych podmiotów i organów wodnych, a więc kompetencje materialnoprawne ale też w aspekcie procesowym weszły w miejsce dotychczasowych podmiotów odpowiedzialnych za gospodarkę wodną. Wynika to z całokształtu uregulowań nowej ustawy. Zgodnie z art. 534 ust. 5 pkt 3 ustawy z mocy samego prawa W

przystępują do toczących się postępowań sądowych i administracyjnych, w których stronami są między innymi «marszałkowie województw» w sprawach «dotyczących spraw wynikających z przepisów ustawy uchylanej w art. 573» (choć oczywiście jest, że marszałek województwa nie jest stroną w żadnym procesie, bo nie ma zdolności sądowej; zdolność sądową ma jedynie województwo)” [wyrok z dnia 21 czerwca 2022 r., sygn. I SA/Wa 2806/20, LEX nr 3404344].

Z tego punktu widzenia i z uwzględnieniem niekwestionowanego przecież poglądu o braku legitymacji do wniesienia skargi konstytucyjnej przez Skarb Państwa, przyznanie państwowej osobie prawnej W zdolności skargowej jest nieuzasadnione, bowiem nie może o tym przesądzać jedynie przyjęcie przez ustawodawcę określonej formy organizacyjno-prawnej, w jakiej państwo wykonuje swoje zadania – w tym wypadku utworzenie państwowej osoby prawnej.

Z tych względów należy uznać, iż Skarżący nie jest uprawniony do wniesienia skargi konstytucyjnej. W takiej sytuacji wydanie orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny jest niedopuszczalne, a postępowanie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393; dalej: „u.o.t.p.TK”).

Przedmiotowa skarga konstytucyjna dotknięta jest również innymi wadami, czyniącymi jej merytoryczne rozpoznanie niedopuszczalnym. Jest w istocie – na co zwrócono już uwagę w dotychczasowych wywodach – pozbawiona uzasadnienia zarzutu niezgodności kwestionowanych przepisów ze wskazanymi wzorcami kontroli, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie przypominał, że uzasadnienie skargi konstytucyjnej musi spełniać określone wymagania, w tym przede wszystkim wskazywać co najmniej jeden argument przemawiający za naruszeniem określonych wzorców kontroli (*vide* – postanowienia z dnia 15 lipca 2015 r., sygn. SK 69/13, OTK ZU nr 7/A/2015, poz. 110 i z dnia 13 lutego 2020 r., sygn. Ts 156/17, OTK ZU z 2020 r., seria B, poz. 147). Zwracał także uwagę, iż spełnienie przez skarżącego wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK nie może ograniczać się do cytatów pochodzących z orzecznictwa konstytucyjnego lub sądowego. Przywoływanie treści orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego lub Sądu Najwyższego może jedynie stanowić wzmocnienie argumentacji, ale nie może tej argumentacji zastąpić (*vide* – postanowienia z dnia 19 czerwca 2018 r., sygn. Ts 158/17, OTK ZU z 2019 r., seria B, poz. 100 i z dnia 24 września 2020 r., sygn. Ts 204/17, OTK ZU z 2020 r., seria B, poz. 380). Przesłanka odpowiedniego uzasadnienia zarzutów nie powinna być więc traktowana powierzchownie. Jak wskazał Trybunał, „[p]rzytaczane w postępowaniu pisemnym argumenty mogą być mniej lub bardziej przekonujące, lecz zawsze muszą być argumentami «nadającymi się» do rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny. Merytoryczne rozpoznanie sprawy uzależnione jest

nie tylko od precyzyjnego oznaczenia przez skarżącego wzorców konstytucyjnych, ale i zgodnej z orzecznictwem konstytucyjnym ich interpretacji oraz odpowiedniego (adekwatnego) przyporządkowania do przedmiotu kontroli. Dopóki skarżący (wnioskodawca, sąd pytający) nie powoła przekonujących motywów mających świadczyć o niezgodności kwestionowanego przepisu z odnośnymi normami Konstytucji, Trybunał musi uznawać je za zgodne z wzorcem kontroli. Skarga konstytucyjna, wniosek lub pytanie prawne, w których inicjator postępowania ograniczyłby się do wyrażenia przekonania o niezgodności przepisu z Konstytucją bądź wskazania istniejących w tej kwestii wątpliwości, nie może podlegać rozpoznaniu przez Trybunał. Należy jednocześnie podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny jest zobowiązany do zbadania wszystkich okoliczności sprawy w celu jej wszechstronnego wyjaśnienia, nie będąc zarazem związanym wnioskami dowodowymi uczestników postępowania (art. 69 ust. 1 i 3 u.o.t.p.TK). Nie oznacza to jednak w żadnym wypadku przerwania ciężaru dowodzenia na Trybunał przez podmiot inicjujący postępowanie w sprawie (*vide* – postanowienia Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 30 czerwca 2022 r., sygn. SK 65/21, OTK ZU z 2022 r., seria A, poz. 48; z dnia 8 listopada 2022 r., sygn. SK 15/22, OTK ZU z 2023 r., seria A, poz. 19; z dnia 30 marca 2023 r., sygn. SK 50/21, OTK ZU z 2023 r., seria A, poz. 37 i z dnia 20 czerwca 2023 r., sygn. SK 61/19, OTK ZU z 2023 r., seria A, poz. 55). Powyższa reguła postępowania może bowiem znaleźć zastosowanie dopiero wówczas, gdy ten podmiot wykazał należyłą staranność, spełniając wszystkie wymagania wynikające z Konstytucji oraz u.o.t.p.TK” (postanowienie z dnia 26 sierpnia 2020 r., sygn. Ts 66/19, OTK ZU z 2020 r., seria B, poz. 337; podobnie w postanowieniach Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 23 maja 2012 r., sygn. Ts 100/11, OTK ZU nr 3/B/2012, poz. 294; z dnia 15 listopada 2012 r., sygn. Ts 278/11, OTK ZU nr 2/B/2013, poz. 185; z dnia 19 listopada 2012 r., sygn. Ts 4/12, OTK ZU nr 1/B/2013, poz. 107; z dnia 13 lutego 2015 r., sygn. Ts 220/13, OTK ZU nr 1/B/2015, poz. 36 oraz z dnia 8 października 2015 r., sygn. Ts 165/15, OTK ZU nr 6/B/2015, poz. 710).

Skarżący nie wywiązał się z obowiązku uzasadnienia zarzutów naruszenia zakwestionowanych przepisów. W odniesieniu do wzorca kontroli z art. 45 ust. 1 Konstytucji Skarżący wskazał jedynie, że zaskarżone unormowania nie spełniają wymogu bezstronności sądu, gdyż przyjęta przez ustawodawcę konstrukcja zażalenia na postanowienie sędziego-komisarza do sądu upadłościowego prowadzi do rozpoznawania tego środka odwoławczego przez „osoby pozostające ze sobą w relacjach towarzysko-pracowniczych” (skarga konstytucyjna, s. 4), a nawet – dzielących „«wspólny» pokój z Sędzią-Komisarzem” (pismo z dnia 7 lutego 2022 r., s. 2). Co do wzorca kontroli z art. 176 ust. 1 Skarżący zaprezentował tylko, niepoparty jednak jakkolwiek argumentacją, pogląd, że rozpoznanie zażalenia w jego sprawie powinno być powierzone sądowi wyższego w strukturze sądownictwa szczebla. Wzorzec z art. 2 Konstytucji został natomiast w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej zupełnie pominięty.

Uzasadnienia w takiej formie nie można uznać za realizację obowiązku uzasadnienia sformułowanych zarzutów niezgodności kwestionowanych przepisów ustawy ze wskazanymi wzorcami kontroli, z powołaniem argumentów lub dowodów na poparcie tych zarzutów, czego wymaga art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK. Dotyczy to w szczególności braku nie tylko szczegółowego, ale jakiegokolwiek umotywowania naruszenia art. 2 Konstytucji, koniecznego choćby z tego względu, że powołanie tegoż przepisu Konstytucji jako wzorca kontroli w sprawach zainicjowanych skargą konstytucyjną może nastąpić jedynie wyjątkowo, na co wielokrotnie zwracał uwagę Trybunał Konstytucyjny (*vide* – postanowienie z dnia 19 października 2022 r., sygn. SK 59/19, OTK ZU z 2022 r., seria A, poz. 62). Również więc ze wskazanych wyżej powodów postępowanie w sprawie przedmiotowej skargi konstytucyjnej podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK, z uwagi na niedopuszczalność wydania wyroku.

Niedostatki uzasadnienia skargi konstytucyjnej pozostawiają też nieusuńniętą wątpliwość co do trafności identyfikacji przez Skarżącego orzeczenia, które

października 2019 r., które, utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Rejonowego w G z dnia lutego 2020 r., z tym dniem stało się prawomocne.

Podkreślenia wymaga, iż Skarżący, składając zażalenie na postanowienie sędziego-komisarza z dnia maja 2020 r., zakwestionował przede wszystkim zasadność uznania czynności prawnej upadłego za bezskuteczną, odniósł się więc w istocie do materii rozstrzygniętej już prawomocnie postanowieniem Sędziego-komisarza z dnia października 2019 r. Zwrócił na to uwagę Sąd Rejonowy w G w uzasadnieniu postanowienia z dnia listopada 2020 r. podkreślając, że „przedmiotem badania w niniejszym postępowaniu jest jedynie prawidłowość rozstrzygnięcia sędziego-komisarza określającego uprzednio stwierdzony obowiązek spełnienia świadczenia przez drugą stronę umowy i sąd zbadał zaskarżone rozstrzygnięcie jedynie w tym zakresie. Zarzuty Skarżącego sprowadzają się zaś do kwestionowania orzeczenia z dnia października 2019 r. w przedmiocie uznania za bezskuteczną kary umownej”. Dalej, w uzasadnieniu postanowienia z dnia listopada 2020 r., stwierdzono, że „[w] niniejszym postępowaniu Sąd bada jedynie prawidłowość wydania deklaratoryjnego postanowienia konkretyzującego co do osoby i obowiązku postanowienie Sędziego komisarza z dnia października 2019 r.”. Relację orzeczenia stwierdzającego bezskuteczność czynności prawnej względem upadłego do orzeczenia wydanego na podstawie art. 134 ust.1a Prawa upadłościowego trafnie ujął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 grudnia 2021 r., sygn. V CSKP 276/21, stwierdzając, że „[p]rocedura opisana w art. 134 ust. 1a p.u. (Prawa upadłościowego – przyp. wł.) dotyczy (i dotyczyła przed dniem 1 grudnia 2021 r.) niejako fazy wykonawczej (konsekwencji) orzeczenia uznającego czynność prawną za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości” (LEX nr 3283451). Uwzględniając powyższe uwarunkowania, można mieć wątpliwości co do kwalifikacji materii, o której mowa w art. 134 ust. 1a Prawa upadłościowego, jako „sprawy” w konstytucyjnym rozumieniu tego

pojęcia, zaś w skardze konstytucyjnej brak jest jakiegokolwiek uzasadnienia co do tej kwestii.

Na marginesie jedynie i w związku z przytoczoną wypowiedzią Sądu Najwyższego zaznaczyć trzeba, że w aktualnym stanie prawnym brzmienie art. 18 oraz art. 222 ust. 1 Prawa upadłościowego pozostaje niezmienione, natomiast art. 134 ust. 1a Prawa upadłościowego, dotychczas (także w chwili jego zastosowania w sprawie Skarżącego i w dniu sporządzenia skargi konstytucyjnej) stanowiący, że „[j]eżeli osoba obowiązana do przekazania składników majątkowych do masy upadłości nie wykona swojego obowiązku na wezwanie syndyka, sędzia-komisarz wskazuje taką osobę lub takie osoby i określa zakres obowiązku każdej z nich. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie. Prawomocne postanowienie ma moc tytułu wykonawczego”, został istotnie zmodyfikowany ustawą z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1080). Zgodnie z art. 2 pkt 17 tej ustawy, w art. 134 ust. 1a otrzymał nowe, następujące brzmienie:

„1a. Jeżeli osoba obowiązana do przekazania składników majątkowych do masy upadłości nie wykona swojego obowiązku na wezwanie syndyka, a obowiązek przekazania składników majątkowych do masy upadłości nie został stwierdzony prawomocnym orzeczeniem, syndyk może w drodze powództwa żądać nakazania przekazania składników majątkowych do masy upadłości. Powództwo wnosi się do sądu upadłościowego.”.

Ustawa z dnia 28 maja 2021 r. weszła w życie z dniem 1 grudnia 2021 r. lecz – zgodnie z jej art. 8 – „w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, wniosek o otwarcie postępowania o zatwierdzenie układu na zgromadzeniu wierzycieli, wniosek o wszczęcie wtórnego postępowania upadłościowego, wniosek o uznanie orze-

czenia o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego, wniosek restryktoryzacyjny, wniosek o stwierdzenie wykonania, zmianę albo uchylenie układu lub wniosek o orzeczenie zakazu, o którym mowa w art. 373 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 2, stosuje się przepisy dotychczasowe”. Oznacza to, że przepis art. 134 ust. 1a Prawa upadłościowego w aktualnym brzmieniu znajdzie zastosowanie jedynie w sprawach, w których zdarzenia prawne, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 28 maja 2021 r., zaszły najwcześniej w dniu 1 grudnia 2021 r. Jeśli miało to miejsce wcześniej, stosuje się przepis art. 134 ust. 1a Prawa upadłościowego w brzmieniu dotychczasowym (*vide* – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2021 r., op. cit.). Zbadaniu konstytucyjności art. 222 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 18 zdanie 2 i w związku z art. 134 ust. 1a, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 grudnia 2021 r., sprzeciwiają się jednak wskazane wyżej okoliczności skutkujące umorzeniem postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym ze względu na niedopuszczalność wydania orzeczenia.

Mając na uwadze powyższe, wnoszę jak na wstępie.

z upoważnie
Prokura
Robert
Zastępca Proku
irainego